

ผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุด “เอื้องค่อนงนาถราชมัทรี” THE CREATIVE DANCE WORK “AE-AONG ANONGNAT RATCHA MATSRI”

กมลชนก นอกเมือง¹, นัฐธิกา มาริบุตร¹ และ นริศรา อินทร์แจ้ง^{2,*}
Kamonchanok Nokmuang¹, Natthika Maribut¹ and Narisara Inchaeng^{2,*}

(Received: 19 Jan., 2024; Revised: 3 Jun., 2024; Accepted: 5 Jun., 2024)

บทคัดย่อ

ผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงวรรณกรรมเรื่องมหาเวสสันดรชาดก และเพื่อนำมาสร้างสรรค์การแสดงทางด้านนาฏศิลป์ ในชุดการแสดงชื่อว่า “เอื้องค่อนงนาถราชมัทรี” ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้เลือกกัณฑ์ที่ 13 นครกัณฑ์ ตอนพระนางผุสดีประทานเครื่องตกแต่ง (เอ้) มาถ่ายทอดท่ารำในรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ โดยรวบรวมข้อมูลจากทั้งหนังสือ ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูล ผู้สร้างสรรค์ได้เห็นความสำคัญของพระนางมัทรีที่มีความละเอียดอ่อนในทุกอากัปกิริยา ทั้งการอาบน้ำและการแต่งกาย ก่อนเสด็จกลับสู่ สี่พันคร โดยใช้นักแสดงทั้งหมด 21 คน แบ่งเป็นนักแสดงชาย 7 คน และนักแสดงหญิง 14 คน การแต่งกายได้สร้างสรรค์จากการแต่งกายของชาวอีสานและจากจิตรกรรม (ฮูปแต้ม) ที่ปรากฏบนผนังอุโบสถ (สิมอีสาน) มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ ประกอบกับ

¹ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ Student, Performing Arts, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Udon Thani Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

² Assistant Professor, Performing Arts student, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Udon Thani Rajabhat University

* Corresponding author. E-mail: narisara@udru.ac.th

จินตนาการของผู้สร้างสรรค์ เครื่องประดับเลือกตามความเหมาะสมกับการแสดง เพื่อให้สวยงามและเหมาะสมกับผู้สวมใส่นอกจากนี้ยังมีเพลงและเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง ในการสร้างสรรค์ดนตรีขึ้นมาใหม่โดยใช้เครื่องดนตรีอีสาน ซึ่งรูปแบบการแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 พระนางผุสดีประทานเครื่องตกแต่ง (เอ้) แก่พระนางมัทรีเพื่อแต่งองค์พร้อมสรองน้ำให้แก่พระนางมัทรี ผู้สร้างสรรค์ได้ประดิษฐ์ท่า 24 ท่า 2 แฉ

ช่วงที่ 2 การพรรณนาความงามของเครื่องเอ้ และความงามของพระนาง มัทรี ผู้สร้างสรรค์ได้ประดิษฐ์ท่า 38 ท่า 2 แฉ

ช่วงที่ 3 การเียนยอสรเสรีญพระนางมัทรี ก่อนเสด็จนิวัตเข้าสู่สีพันคร ผู้สร้างสรรค์ได้ประดิษฐ์ท่า 25 ท่า 2 แฉ

การแสดงมีแม่ท่าและกระบวนท่าทั้งหมด 87 ท่า 6 แฉ ใช้รูปแบบหน้ากระดาน แฉสับหว่าง แฉเฉียง กำหนดทิศทาง 4 ทิศทางตามรูปแบบของเวที ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นเอกลักษณ์ของผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชุด “เอื้องค่อนงนาราชมัทรี” ที่สร้างความแปลกใหม่ ให้แก่ผู้ชมและทรงคุณค่าต่องานศิลปะการแสดงในโอกาสต่อไป

คำสำคัญ: นาฏศิลป์สร้างสรรค์, เอื้องค่อนงนาราชมัทรี, พระนางมัทรี

Abstract

This creative performing arts work aims to provide an understanding of the literature of the Mahavesandorn Jataka and to use it as a foundation for creating a dance performance titled “Ae-Aong Anongnart Ratcha Matsri.” The creator has chosen the 13th chapter, Nakhon Khand, specifically the part where Queen Phusadee presents adornments (Ae), to convey the dance movements in the form of a creatively crafted folk-dance performance, gathering information from books, manuals, research works, theses, and research articles.

From the gathered information, the creators have recognized the significance of Princess Matree, who exhibited delicacy in every gesture, including bathing and dressing, before returning to Si Phin City. A total of 21 performers were involved, consisting of 7 male actors and 14 female actors. The costumes were inspired by the attire of the Isan people and the paintings (Huup Taem) found on the walls of the ordination hall (Sim Isan), combined with the imagination of the creators. The jewelry was selected to suit the performance, ensuring it was beautiful and appropriate for the wearers. Additionally, there were songs and musical instruments accompanying the performance, with new music created using Isan instruments. The performance was divided into three segments as follows:

In the first phase, Queen Phusadee presented adornments (Ae) to Queen Matsri for her to prepare and bathe. The creator skillfully devised 24 poses in 2 rows.

Phase 2 described the beauty of the musical instrument and the beauty of Princess Matsri, where the creator has devised 38 poses in 2 rows.

Phase 3: The praise and admiration of Queen Matsri before her return to Si Phe Nakorn. The creator has devised 25 poses in 2 rows.

The performance featured a total of 87 poses arranged in 6 rows, utilizing a board format with alternating rows and diagonal arrangements, defining directions in 4 ways according to the stage layout. All of this was a hallmark of the creative dance work titled "Ae-Ong Anongnat Ratcha Matsri" which brought novelty to the audience and added value to the performing arts for future occasions.

Keywords: Creative dance work, Ae-Ong Anongnat Ratchamatsri,
Princess Matsri

บทนำ

ชาตก เป็นการเล่านิทานสอนที่มุ่งให้ผู้ฟังได้คติธรรมเป็นสาระสำคัญพรรณนาเรื่องราวถึงบุพจริยาของพระโพธิสัตว์ได้ทรงบำเพ็ญบารมี เพื่อความเป็นพระพุทธเจ้าก่อนจะมาถึงชาติปัจจุบัน กล่าวได้ว่า ชาตกเป็นธรรมที่เกิดจากปัญญาการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เป็นการเล่าเรื่องในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า และเป็นญาณที่เกิดจากความรู้อันบริสุทธิ์ล่วงวิสัยญาณของมนุษย์ธรรมดาทั่วไปตามประวัติบาลีวรรณคดีพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ชาตกในคัมภีร์ขุททกนิกาย พระสุตตันตปิฎก มีลักษณะการแต่งเป็นคาถา คือ คำฉันท์ ชาตกจัดไว้เป็น หมวด ๆ ตามจำนวนคาถา แต่ละเรื่องมีคาถา น้อยมากต่างกัน เริ่มจากคาถาอย่างน้อยไปหามาก ตามจำนวนนิบาตชาตก 547 เรื่อง แบ่งออก เป็น 22 นิบาต เรื่องที่นิบาตมีคาถาเดียวเรียกว่า เอกนิบาต สองคาถาเรียกว่า ทุกนิบาต สาม คาถาเรียกว่า ดิกนิบาต จนถึง 80 คาถา เรียกว่า อสตีนิบาต และที่มีมากกว่า 80 คาถาเรียกว่า มหานิบาต ต่อมาพระอรรถกถาจารย์ได้นำเรื่องชาตกในคัมภีร์ขุททกนิกายที่แต่งเป็นคาถาคำฉันท์มาแต่งขยายเนื้อความให้กว้างขวาง และพิสดารออกไปโดยแต่งเป็นร้อยแก้วหุ้มคาถาเอาไว้ เรียกว่า อรรถกถาชาตกที่มีเนื้อหาแสดง ถึงการสั่งสมบารมีของพระโพธิสัตว์ (ชंपนะ ปิ่นเงิน และคณะ, 2559: 97)

“มหาชาติเวสสันดรชาตก” เป็นเรื่องราวการบำเพ็ญทานบารมีอันยิ่งใหญ่ของพระโพธิสัตว์อันเป็นพระชาติสุดท้ายที่ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าจึงเรียกว่ามหาชาติ แปลว่าชาติใหญ่และเนื้อเรื่องก็มีอรรถรสที่หลากหลายมีทั้งเศร้าโศกเสียใจและสนุกสนานภาษาที่ใช้ก็ไพเราะสละสลวย แต่งด้วยคติสอนใจในการดำรงตน ที่สำคัญนักปราชญ์ หรือกวีที่รจนามีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาบาลีเป็นอย่างดี เมื่อมีการปริวรรตถ่ายทอดเป็นภาษาถิ่นแล้วยังคงความไพเราะ นับเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าชาวพุทธจึงนิยมฟังเทศน์มหาชาติเวสสันดรจนเป็นประเพณีติดต่อกันมานานหลายร้อยปีมีคติสอนใจที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรนั้นสอนเกี่ยวกับการให้ทาน ความสามัคคี

การสงเคราะห์ผู้อื่น และการทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติบ้านเมือง จนมีคำกล่าวว่า "ถ้าหากชาวพุทธทุกคนพึงเทศน์มหาชาติแล้วปฏิบัติตามปฏิปทาของ พระเวสสันดรบ้านเมืองก็จะสงบร่มเย็น ศาสนาก็จะเจริญรุ่งเรืองต่อไป" (ยุพิน เข้มมุกด์, 2549: 1-2) ทั้งนี้ “พระนางมัทรี” ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ถือว่ามีคามสำคัญหนึ่งในชาดก เรื่องนี้ ซึ่งพระนางเป็นสตรีสูงศักดิ์ที่มีคุณลักษณะเป็นสตรีในอุดมคติ รูปร่าง มีความประพฤติเรียบร้อย เป็นการโยงให้เห็นว่าสตรีไทยได้รับการอบรมสั่งสอนมาแต่โบราณ ว่าให้มีความเป็นกุลสตรี รักนวลสงวนตัวทั้งผู้หญิงที่เป็นชนชั้นสูงและหญิงชาวบ้าน มีการชมความงามของพระนางมัทรีและชมความงามของเครื่องแต่งกาย เสื้อผ้าอาภรณ์ ในนครกัณฑ์ ตอน นางผุสดีประทานผ้าและเครื่องตกแต่ง (ในภาษาอีสานเรียก “เอ้”)

ผู้สร้างสรรค์ได้เล็งเห็นความสำคัญของวรรณกรรมทางพุทธศาสนา เรื่องมหา เวสสันดรชาดก ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่น่าสนใจในกัณฑ์ต่างๆ และผู้สร้างสรรค์ได้นำกัณฑ์ ที่ 13 นครกัณฑ์ตอนที่กล่าวถึงพระอาภรณ์ นางผุสดีทรงสั่งให้นางกำนันทรงสงวนน้ำให้ พระนางมัทรี และประทานเครื่องนุ่งห่มเสื้อผ้าเครื่องประดับแก่พระนางมัทรีเพื่อสวมใส่ ให้สมฐานะและเกียรติยศของชั้นกษัตริย์ ก่อนเสด็จกลับสู่ สี่พันนคร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงตัวละครหญิงในวรรณคดีที่มีความละเอียดอ่อนในทุกอากัปกริยาทั้งการอาบน้ำและการ แต่งกาย เพื่อให้คู่ควรแก่ฐานะและเกียรติยศของสามี สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมแนวคิด ของคนในสังคมนั้น ผู้สร้างสรรค์จึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะนำวรรณกรรมเรื่องมหา เวสสันดรชาดก นครกัณฑ์ ตอน นางผุสดีประทานผ้าและเครื่องเอ้ มาสร้างสรรค์ผลงาน ทางด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ชื่อชุด “เอื้องค่อนงนาถราชมัทรี”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์ที่ 13 นครกัณฑ์ ตอน นางผุสดี ประทานผ้าและเครื่องตกแต่ง (เอ้)
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ชุด “เอื้องค่อนงนาถราชมัทรี”

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

เอื้องคั	หมายถึง การแต่งตัว,ประดับตกแต่งให้สวยงาม
อนงนาถ	หมายถึง นางผู้มีความงาม
ราชมัทรี	หมายถึง ชื่อของพระนางมัทรีในเรื่องมหาเวสสันดรชาดก

ดังนั้น “เอื้องคัอนงนาถราชมัทรี” จึงหมายถึง ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ที่สื่อถึงเรื่องราวการแต่งตัวให้สวยงามของพระนางมัทรีในเรื่องมหาเวสสันดรชาดก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักศึกษาสาขาวิชาศิลปการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 21 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร ได้แก่ การศึกษาจากแหล่งศึกษาค้นคว้าข้อมูลสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เรื่อง วรรณกรรมไทย นาฏศิลป์พื้นเมือง และการสร้างสรรค์ชุดการแสดง

3. เอกสารที่ใช้ในการศึกษาประกอบ

- 3.1 การวิเคราะห์เชิงหลักจริยธรรมในทศชาติชาดกวรรณกรรมลายลักษณ์ฉบับล้านนา โดย ชัยชนะ ปิ่นเงิน และคณะ (2559)
- 3.2 ผ้า เครื่องประดับ และความงามของนางมัทรี ฉบับ 60 ปี เฉลิมฉัตรกษัตรา 80 พรรษา กาฬมณฑล โดย ยุพิน เข้มมุกด์ (2549)
- 3.3 บทความวิชาการ เรื่อง บทบาทของสตรีในมุมมองความยุติธรรมในสังคมไทย โดย บุญวดี มนตรีกุล ณ อยุธยา (2559)
- 3.4 บทความวิชาการ เรื่อง พระนางมัทรี : วิเคราะห์ตัวละครในร่ายยาวมหาเวสสันดร กัณฑ์มัทรี โดย วิชุดา พรายรงค์ (2564)

3.5 ดนตรีพื้นบ้านอีสาน : คีตกวีอีสานตำนานเครื่องดนตรีและการเรียนรู้
โดย ปิยพันธ์ แสนทวีสุข

3.6 ดนตรีลาวเดิม: ยุคจินตนาการใหม่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 โดย เฉลิมศักดิ์
พิกุลศร (2551)

3.7 เอกสารประกอบการสอนรายวิชา “นาฏศิลป์พื้นเมือง” โดย ปิ่นเกษ
วัชรปาณ (2559)

3.8 นาฏศิลป์หลวงพระบาง รำนางแก้ว โดย ญัฐพล ตันมิ่ง (2551)

3.9 นาฏยประดิษฐ์ โดย พีรพงศ์ เสนไสย (2546)

3.10 สายธารแห่งการฟ้อนอีสาน โดย พีรพงศ์ เสนไสย (2547)

3.11 แนวคิดประดิษฐ์ท่ารำเซิ้ง โดย พจน์มัลย์ สมรรถบุตร (2538)

3.12 การศึกษามหาเวสสันดรชาดก ฉบับวัดแสนสุขาราม หลวงพระบาง
ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดย พระมหาภิรมย์ คุ่มเพชร (2536)

3.13 การฟ้อนอีสาน โดย ยุทธศิลป์ จุฑาวิตร (2538)

4. การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้ลงพื้นที่ ศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์ โดยการจดบันทึก
บทสัมภาษณ์และสนทนากับกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ทางด้านวรรณกรรมทาง
พระพุทธศาสนา มหาเวสสันดรชาดก โดยผู้สร้างสรรค์ได้สร้างเครื่องมือในการ
ดำเนินงานวิจัยโดยใช้ คำถามแบ่งกลุ่มสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ดังนี้

4.1 พระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจ้าคณะอำเภอหนองวัวซอ ธรรมยุตและเจ้า
อาวาสวัดโนนสว่าง) วัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ในหัวข้อ
ความสำคัญของ “มหาเวสสันดรชาดก” ที่มีความสำคัญต่อชาวพุทธ และอานิสงส์ของ
การบูชากัณฑ์ต่างๆ โดยเฉพาะ “กัณฑ์ที่ 13 นครกัณฑ์”

4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา ดวงแพง (อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย
เพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี) ใน
หัวข้อ ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก บทบาทและความสำคัญของพระนางมัทรีในร่าย
ยาวมหาเวสสันดรชาดก

4.3 รองศาสตราจารย์พจน์มัลย์ สมรรถบุตร (อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี) ในหัวข้อ การสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ แนวคิดการสร้างสรรคการแสดง และแนวคิดการประดิษฐ์ท่ารำ

4.4 นายเจษฎา จำปานิธิ (ผู้ประพันธ์บทร้อง) บ้านหินลาด ตำบลโนนทอง อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ในหัวข้อ แนวคิดและแรงบันดาลใจในการประพันธ์บทร้อง

4.5 นายภูไนย ดิเรกศิลป์ (อาจารย์พิเศษประจำแขนงวิชาดนตรีพื้นเมือง คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น) ในหัวข้อ เสียงและดนตรีประกอบการแสดงลายดนตรีพื้นบ้านสร้างสรรค์ การออกแบบจังหวะและทำนองเพลง

สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องจากการศึกษามหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์ที่ 13 นครกัณฑ์ ผู้สร้างสรรค์ได้มุ่งศึกษา ตอน พระนางผุสดีประทานเครื่องเอ้ ซึ่งในตอนนี้ได้กล่าวถึงพระนางผุสดีทรงสั่งเหล่าข้าบริวารสร้งน้ำให้แก่พระนางมัทรี พร้อมประทานพระภูษาและเครื่องเอ้แก่พระนางมัทรี ได้แต่งองค์ให้สมแก่ฐานันดรศักดิ์ เหล่าข้าบริวารต่างพากันเป็นยอสรรเสริญในความงามของพระนางมัทรี ก่อนเสด็จนิวัตสู่สี่พันคร ซึ่งแสดงถึงความละเอียดอ่อนในทุกอิริยาบถของอิสตรี มาประดิษฐ์เป็นท่ารำนานาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ได้นำข้อมูลทั้งหมดมานำเสนอ ในรูปแบบนาฏศิลป์พื้นบ้าน ดังนี้

1. การคัดเลือกนักแสดงผู้สร้างสรรค์ได้คัดเลือกผู้ที่จะถ่ายทอดกระบวนการท่ารำต่างๆ จากผู้ที่มีพื้นฐานการเรียนศิลปะการแต่งเป็นอันดับแรกเพราะจะช่วยให้สามารถถ่ายทอดกระบวนการท่ารำได้ดี และมีท่วงท่าที่สวยงามตามแบบฉบับของศิลปะการแสดง โดยได้นักแสดงเป็นนักศึกษาสาขาศิลปะการแสดงจำนวน 21 คน ได้แก่ นักแสดงชาย 7 คน และนักแสดงหญิง 14 คน ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้ดูการแสดงพื้นฐานนาฏศิลป์ เช่น ในการรำจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะเชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์เป็น

หลัก มีไหวพริบดี ต่อมาคือการสังเกตบุคลิกภาพ หน้าตา สัดส่วน คือ เป็นบุคคลที่มีใบหน้าที่สวยงามกลมฉิวพรรณดี และสิ่งสำคัญคือความขยันหมั่นเพียรต่อการฝึกซ้อม และมีความตรงต่อเวลา ฝึกซ้อมทุกวันหลังเลิกเรียน 12 สัปดาห์ก่อนขึ้นแสดงจริง

2. เครื่องแต่งกาย ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้แนวคิดสร้างสรรค์การแต่งกายจากการแต่งกายของชาวอีสานและจากภาพวาดหรือ “อุปแต้ม” ที่ปรากฏบนผนังอุโบสถหรือ “สิมอีสาน” มาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบสร้างสรรค์ ประกอบกับจินตนาการสร้างสรรค์ของผู้วิจัยให้สวยงามแก่ผู้สวมใส่และเหมาะสมกับการแสดงมากที่สุด โดยแต่งกาย ดังนี้

2.1 ชุดพระนางมัทรี (ตัวเอกคนที่ 1) การแต่งกายสวมใส่ผ้าพันอกสีขาว งาม้าง ผ้าถุงสีขาวทองแบบอีสาน จอนหู เข็มขัด หัวเข็มขัด และสังวาลย์ เพื่อความสวยงาม

รูปที่ 1 ชุดพระนางมัทรี (ตัวเอกคนที่ 1) (ที่มา: ผู้สร้างสรรค์, 2565)

2.2 ชุดพระนางมัทรี (ตัวเอกคนที่ 2) การแต่งกายสวมใส่ผ้าพันอกสีขาว งาม้าง ผ้าถุงสีชมพูทองแบบอีสาน สไบสีทอง สไบสีชมพู กำไลข้อมือ กำไลต้นแขน แหวน สังวาลย์ สร้อย เข็มขัด หัวเข็มขัด ยอดแบบอีสาน จอนหู กระบังหน้า และดอกไม้ทัด เพื่อความสวยงามของการแสดง

รูปที่ 2 ชุดพระนางมัทรี (ตัวเอกคนที่ 2) (ที่มา: ผู้สร้างสรรค์, 2565)

2.3 ชุดนางระบำ การแต่งกายสวมใส่ผ้าพันอกสีขาว ผ้าถุงสีม่วงเข้ม สไบม่วง กำไลข้อมือ สักวาลย์ สร้อย เข็มขัด และต่างหู เพื่อความสวยงามของการแสดง

รูปที่ 3 ชุดนางระบำ (ที่มา: ผู้สร้างสรรค์, 2565)

2.4 นักแสดงชาย (คนแบกเสลี่ยง) การแต่งกายสวมใส่ผ้าเตี่ยวสีน้ำเงิน และผ้าผูกเอวสีส้ม เพื่อความสวยงามของการแสดง

รูปที่ 4 นักแสดงชาย (คนแบกเสลี่ยง) (ที่มา: ผู้สร้างสรรค์, 2565)

2.5 นักแสดงชาย (ถือฉัตร) การแต่งกายสวมใส่ผ้าเตี่ยวสีน้ำตาล,สวมเสื้อ
กรมท่า, ผ้าผูกเอวสีขาว และผ้าผูกเอวสีส้ม เพื่อความสวยงามของการแสดง

รูปที่ 5 นักแสดงชาย (ถือฉัตร) (ที่มา: ผู้สร้างสรรค์, 2565)

2.6 นักแสดงชาย (ถือสัปทน) การแต่งกายสวมใส่ผ้าเตี่ยวสีน้ำตาล สวม
เสื้อกรมท่า ผ้าผูกเอวสีขาว และผ้าผูกเอวสีม่วงเพื่อความสวยงามของการแสดง

รูปที่ 6 นักแสดงชาย (ถือสัปทน) (ที่มา: ผู้สร้างสรรค์, 2565)

3. เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงดนตรีพื้นบ้านมีจังหวะดนตรีที่เริ่มจากช้าไปจนถึงจังหวะเร็ว รูปแบบการแสดงสื่อให้เห็นพระนางมุสดีประทานเครื่องเอ้แก่พระนางมัทรีเพื่อแต่งองค์ พร้อมสร้งน้ำให้แก่พระนางมัทรี การพรรณนาความงามของเครื่องเอ้และความงามของพระนางมัทรี การเียนยอสรรเสริญพระนางมัทรี ก่อนที่จะเสด็จนิวัตเข้าสู่สี่พันคร ผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุดนี้ใช้ดนตรีพื้นบ้านอีสานโดยมีจังหวะดนตรีที่เริ่มจากช้าไปจนถึงจังหวะเร็ว รูปแบบการแสดงสื่อให้เห็นพระนางมุสดีประทานเครื่องเอ้แก่พระนางมัทรีเพื่อแต่งองค์ พร้อมสร้งน้ำให้แก่พระนางมัทรี การพรรณนาความงามของเครื่องเอ้ และความงามของพระนางมัทรี การเียนยอสรรเสริญพระนางมัทรี ก่อนเสด็จนิวัตเข้าสู่สี่พันคร โดยมีเนื้อร้องดังนี้

ขับจิม เกริ่นถึงพระนางมุสดีประทานเครื่องเอ้แก่พระนางมัทรี

โอ้ได้ ไสงามๆเด้อ	โอ้น้อมทรีนางสิต้นดั่ง	เข้าสู่เมืองสี่พิ
ฝ่ายพระนางมุสดี		ได้เหล่าทานเครื่องเอ้
แม่นว่ามีสัพเพหลายล้น		ยลละแยงแล้วชมชื่น
คิ่นคิ่นเสียงสร้งน้ำ		ฉวีวรรณผ่องใสวรกาหายฮ้อน
โอ้น้อบรवारมาโฮมท่อน		เอ้เครื่องทองของตบแต่ง
แยงละแยงงามล้วน		หลั่นลั่นแม่นโสภา ท่านเอ้ย

ทางแปลง ความงามพระนางมัทรีและเครื่องเอ้

งาม งามล้วนนวนลนาถรีศรี	นารีแก้วว่าแววล้ำสิ้นไผ
สวมเครื่องเอ้เครื่องประดับอำไพ	มาบงงามวิไลสไปผ้างามแสน
โองคำคาคดกระจอนเข้าทัดหู	งามเพียงพู่บัวคำเจ้าใส่แขน
ผิวพรรณผ่องปานบัวบานเมืองแมน	ทรงโสมสีจั่นแนแนแก้วปฐพี
เกศไถ่เพียงปีกแมงพู่	ดูคิ้วคางว้างามดั่งคันสร
ตาดำเลศฮิมปากแดงอ่อนอ่อน	นี่ละนวลอรชรสมรนาถสตรี
มัทรีราชนองค์นาคอุดม	คนชมชื่นผืนฟ้ากะบ่ปาน
จบจ้งแจ่งแสงจันทร์สว่าง	รัศมีนวลนางไหลเป็นทางสุดป่อง

แขกขาว การแซ่ซ้องสรรเสริญพระนางมัทรี

ข้าบริวารมาโหมกันฮั้วขวัญมัทรี เถิงถูกข้งามละว่ายามดี ณ เมืองสีพีพารา
 พสกนิกรท่อนมาละยอมือน้อมวันทา ละโปรยมาลาระฮ่อมเข้า
 เอาขวัญมัทรีภักดีสรรเสริญ ยินเสียงแซวแซวยอเียนของจงเจริญนางราชมัทรี
 คั่นเมืองสีพีนคร เป็นเอกบรรองค์มเหสี
 ดังเหล่าเทวาเทวี่มาโหมกันซ้องสดุดี พระนางมัทรีคั่นเมือง
 หละจ้งว่าไสเอื่องเอื่องหละเหลือืองอร่ามสีทอง ละว่านางพื่อนมาแอ่นระบำ
 เอาขวัญมัทรีดนตรีพร้อมพรว้า นางฟ้าเทวามาหล่าส่งนางมัทรีสู่เมืองนคร
 สรรเสริญเียนยอมมัทรี เอกมเหสีสีพีนคร

4. รายละเอียดการแสดง แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

- ช่วงที่ 1 พระนางผุสดีประทานเครื่องเอ้แก่พระนางมัทรีเพื่อแต่งองค์พร้อม
 สรงน้ำให้แก่พระนางมัทรี ผู้สร้างสรรค์ได้ประดิษฐ์ท่า 24 ท่า 2 แฉ
- ช่วงที่ 2 การพรรณนาความงามของเครื่องเอ้ และความงามของพระนาง
 มัทรีผู้วิจัยได้ประดิษฐ์ท่า 38 ท่า 2 แฉ
- ช่วงที่ 3 การเียนยอสรรเสริญพระนางมัทรี ก่อนเสด็จนิวัตเข้าสู่สีพีนคร
 ผู้สร้างสรรค์ได้ประดิษฐ์ท่า 25 ท่า 2 แฉ

การแสดงมีแม่ท่าและกระบวนท่าทั้งหมด 87 ท่า 6 แฉว ใช้รูปแบบหน้ากระดาน แฉวสับหว่าง แฉวเฉียง กำหนดทิศทาง 4 ทิศทางตามรูปแบบของเวที ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นเอกลักษณ์ของการแสดง ชุด เอื้องค่อนงนาถราชัมพรี ที่สร้างความแปลกใหม่ ให้กับผู้ชมและทรงคุณค่าต่องานศิลปะการแสดงในโอกาสต่อไป

รูปที่ 7 การแสดงชุด เอื้องค่อนงนาถราชัมพรี (ที่มา: คณะผู้สร้างสรรค์, 2565)

รูปที่ 8 การแสดงชุด เอื้องค่อนงนาถราชัมพรี (ที่มา: คณะผู้สร้างสรรค์, 2565)

รูปที่ 9 การแสดงชุด เอื้องค่อนงนาถราชัมพรี (ที่มา: คณะผู้สร้างสรรค์, 2565)

5. ท่ารำ การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องการประดิษฐ์ท่ารำเพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์จะต้องมีกระบวนการในการประดิษฐ์อย่างเป็นขั้นตอน เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ผลงานได้นำเสนอผลงานในรูปแบบนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ผลงานจึงต้องมีแนวคิดเกี่ยวกับการฟ้อนอีสาน เพื่อนำมาประดิษฐ์ท่ารำชาวอีสานที่กำลังพัฒนาให้มีมาตรฐานหรือสร้างระบบแม่ท่าต่าง ๆ ขึ้นตามแม่บทอีสานตามการรำแม่บทของไทย การฟ้อนอีสานที่มีลักษณะเด่นตามแนวคิดของศิลปินอีสาน โดยนักนาฏยประดิษฐ์สำคัญอีกท่านหนึ่งในวงการนาฏศิลป์อีสาน คือ หมอลำฉวีวรรณ ดำเนิน (ฉวีวรรณ พันธุ) ศิลปินแห่งชาติปี พ.ศ.2536 สาขาศิลปะการแสดง (หมอลำ) มีลักษณะท่าทางการฟ้อนเป็นการฟ้อนประกอบการรำ ซึ่งอ้างอิงตาม พีรพงศ์ เสนไสย (2547: 70) ที่ได้สรุปลักษณะเด่นของการฟ้อนไว้ดังนี้

- ลักษณะมือ

- (1) การจับนิ้ว หัวแม่มือและนิ้วชี้ไม่จรดกันแบบนาฏศิลป์
- (2) การพนมมือหรือการกระดิกนิ้ว นิยมกระดิกนิ้วไปมาตลอดเป็นส่วนใหญ่ในขณะที่ฟ้อน
- (3) การยกมือ ไม่จำกัดตายตัวว่ายกมือระดับไหนแน่นอน ถึงแม้จะเป็นท่าเดียวกัน
- (4) มีการม้วนมือทั้ง 2 ในลักษณะหมุนมือพันกัน
- (5) การกำมือ เป็นการกำมือแบบหลวมๆ
- (6) การปิดป้อง มีการใช้มือในลักษณะปิดป้องอวัยวะเพศทั้งส่วนบนและส่วนล่างในท่าฟ้อนเกี่ยว

- ลักษณะเท้า

- (1) การเขย่งเท้า มีการเขย่งเท้าโดยใช้ปลายเท้าใดข้างหนึ่งแตะพื้นแล้วก้าวเดินในลักษณะเขย่ง
- (2) การก้าวไขว้ นิยมก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งไขว้หน้า และเปิดส้นเท้าหลัง

- ลักษณะลำตัว

- (1) มีการขย่มตัวและเข้าให้เข้ากับจังหวะ ทั้งในลักษณะยืนอยู่กับที่และก้าวเดินในขณะที่ฟ้อน
- (2) การเอนตัวไม่นิยมยืดตัวลำตัวตั้งตรงเต็มที่ แต่มีการเอนตัวไปด้านหลังหรือน้อมตัวไปหน้า

- การเคลื่อนไหว

- (1) ส่วนใหญ่มีเคลื่อนไหวตลอดเวลาในขณะที่ฟ้อน ไม่ทำท่านิ่งหรือท่าทำค้างเหมือนท่ารำของนาฏศิลป์ในบางท่า
- (2) มีการเคลื่อนไหวท่าโดยการก้าวเท้าไปทั้งด้านหน้า ด้านหลัง ด้านหลังสลับกันไป หรืออาจจะทำท่าฟ้อนอยู่กับที่บางครั้ง ทั้งนี้ไม่จำกัดตายตัว แล้วแต่หมอลำจะเคลื่อนไหวตามอารมณ์และความรู้สึกในการฟ้อนของตนเป็นไปตามธรรมชาติ
- (3) ท่าฟ้อนจะมีการถอยหนี หลบหลีก และปกป้องให้พ้นจากการฉวยโอกาสสวนลามของฝ่ายชาย

อภิปรายผลการศึกษา

ผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุด “เอื้องค่อนงนาถราชมัทรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์ที่ 13 นครกัณฑ์ ตอน นางผุสดีประทานผ้าและเครื่องตกแต่ง (เอ้) โดยนำมาสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องการประดิษฐ์ท่ารำเพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์จะต้องมีกระบวนการในการประดิษฐ์อย่างเป็นขั้นตอน เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ผลงานได้นำเสนอผลงานในรูปแบบนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ผลงานจึงต้องมีแนวคิดเกี่ยวกับการฟ้อนอีสาน เพื่อนำมาประดิษฐ์ท่ารำชาวอีสานที่กำลังพัฒนาให้มีมาตรฐานหรือสร้างระบบแม่ท่าต่างๆ ขึ้นตามแม่บทอีสานตามการรำแม่บทของไทย การฟ้อนอีสานที่มีลักษณะเด่นคือ การจับนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ไม่จรดกันการพรมนิ้ว การม้วนมือ ผู้ฟ้อนจะวาดลวดลายพิเศษเฉพาะตัวเมื่อมีโอกาสโดยปกติแล้วผู้สร้างสรรค์ผลงานมีวิถีทางในการออกแบบท่ารำแตกต่างกันไป จะสามารถประดิษฐ์ได้ช้าหรือเร็วขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้เคยปฏิบัติอีกทั้งยังต้อง

อาศัยแรงบันดาลใจจากสิ่งที่ได้เห็นผสมผสานกับจินตนาการของตนเองจนกลายเป็นผลงานสร้างสรรค์ชิ้นใหม่การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการศึกษาในผลงานสร้างสรรค์ของ สุพัตรา ฤทธิ์จันดี และ สุชานาถ พลโท (2561) ชื่อชุดการแสดง “มัทรีเดินดง” ซึ่งเป็นการแสดงที่พระนางมัทรีเสด็จออกจากอาศรมไปหาผลไม้ในป่าไปเจอเหตุการณ์ร้ายพายุใหญ่มีดครีมีไปทั่วป่า พระนางมัทรีกลับจากการหาผลไม้ระหว่างทางมีเทวดาเนรมิตรแปลงกายเป็นราชสีห์และเสือโคร่งขวางทางไว้และเมื่อกลับมาถึงไม่เห็นสองกุมารก็แปลงพระทัยจึงทูลถามพระเวสสันดร และออกตามหาสองกุมารทั้งคืนแต่ไม่พบ เมื่อนางกลับมาถึงพระเวสสันดรจึงบอกความจริงว่าได้ถูกลูกให้กับซุกไปแล้วนางเสียใจอย่างมาก แต่พระนางมัทรีก็ได้ทรงอนุโมทนาต่อบุตรหลานครั้งนี้ อาณิสสของทานครั้งนี้ เมื่อเกิดในโลกหน้าจะเป็นผู้มั่งคั่งสมบูรณ์ไปด้วยทรัพย์สมบัติ มีอายุยืน รูปโฉมงามและมีแต่ความสุข

อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบจากการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ได้ศึกษาการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานให้เข้าใจในเนื้อหาพบว่า จะต้องศึกษาประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์พื้นบ้านให้ชัดเจน โดยจะต้องศึกษาร่วมกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและการประดิษฐ์ท่ารำจะต้องเรียนแบบลักษณะสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผลงานการแสดงทางด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์โดยใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นตัวที่ใช้ศึกษาเพื่อนำมาเป็นแนวคิดและการประดิษฐ์ท่ารำ ผู้สร้างสรรค์ผลงานจึงได้ศึกษารูปแบบการแสดงของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับใช้ในการแสดงไม่ว่าจะเป็นการแปรแถวและแนวคิดที่ใช้ประดิษฐ์แล้วนำเอาข้อมูลที่ศึกษามาเรียบเรียงจัดทำเป็นรูปเล่มศิลปะนิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุด “เอื้องค่อนงาฉัตรมัทรี” ผู้สร้างสรรค์มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สามารถนำผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ไปต่อยอดเป็นการแสดงในรูปแบบอื่นทั้งในส่วนที่เป็นเครื่องแต่งกาย บทเพลง และท่ารำ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในโอกาสอื่นๆ ได้

2. ควรมีการนำเรื่องราวจากวรรณกรรมเรื่องพระเวสสันดรชาดกในตอนอื่นๆ ที่มีความน่าสนใจ ไปศึกษาและสร้างเป็นผลงานสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการสังสมองค์ความรู้ในวงกว้างต่อไป

3. สามารถปรับใช้กระบวนการศึกษานี้ไปประยุกต์กับผลงานสร้างสรรค์อื่นๆ ที่มีแรงบันดาลใจมาจากวรรณกรรมพื้นบ้าน เพื่อให้เกิดเป็นผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่มีความถูกต้องและเป็นประโยชน์กับวงการวิชาการด้านนาฏศิลป์ ทั้งทางด้านเนื้อหาและองค์ประกอบการแสดง

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศร. (2551). *ดนตรีลาวเดิม: ยุคจินตนาการใหม่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986*.

ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชัยนะ ปิ่นเงิน, เสน่ห์ ญาณเมธี, เทพประวิณ จันทรแรง และ พิสิฐ โคตรสุโพธิ์.

(2559). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักจริยธรรมในทศชาติชาดกวรรณกรรมลายลักษณ์ฉบับล้านนา*. เชียงใหม่: ภาควิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.

ณัฐพล ตันมิ่ง. (2551). *นาฏศิลป์หลวงพระบาง รำนางแก้ว*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2565 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/213349>

บุญวดี มนตรีกุล ณ อยุธยา. (2559). บทบาทสตรี: ในมุมมองความยุติธรรมในสังคมไทย. *วารสารการบริหารการปกครอง*, 5(2), 23-37.

ปิ่นเกศ วัชรปาด. (2559). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชา “นาฏศิลป์พื้นเมือง”*.

อุดรธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

พจน์มัลย์ สมรรถบุตร. (2538). *แนวคิดประดิษฐ์ท่ารำเชิง*. อุดรธานี: ภาควิชา นาฏศิลป์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรธานี.

- พระมหาภิรมย์ คุ่มเพชร. (2536). *การศึกษามหาเวสสันดรชาดก ฉบับวัดแสนสุขาราม หลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว* [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis/showthesis_th.asp?id=0000000251
- พิรพงศ์ เสนไสย. (2546). *นาฏยประดิษฐ์*. มหาสารคาม: สาขานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- _____. (2547). *สายธารแห่งการฟ้อนอีสาน*. มหาสารคาม: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยุทธศิลป์ จุฑาวิตร. (2538). *การฟ้อนอีสาน* [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย (ThaiThesis).
- ยุพิน เข้มมุกด์. (2549). *ผ้า เครื่องประดับ และความงามของนางมัทรี ฉบับ 60 ปี เฉลิมฉัตรกษัตรา 80 พรรษา กาลมงคล*. เชียงใหม่: สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วิชุดา พรายยงค์. (2564). พระนางมัทรี : วิเคราะห์ตัวละครในร่ายยาวมหาเวสสันดรกัณฑ์มัทรี. *วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(1), 45-55.
- สุพัตรา ฤทธิ์จันดี และ สุชานาถ พลโท. (2561). *มัทรีเดินดง* [ศิลปะนิพนธ์ศิลปะบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี]. เอกสารที่ไม่มีการตีพิมพ์.

การสัมภาษณ์ (บุคคลานุกรม)

- พระครูพิพัฒน์วิทยาคม. (2565, 8 มีนาคม). เจ้าคณะอำเภอหนองวัวซอ (ธรรมยุต) และเจ้าอาวาสวัดโนนสว่าง อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี. *สัมภาษณ์*.
- จินตนา ดั่งแพง. (2565, 10 มีนาคม). ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. *สัมภาษณ์*.

ภูวนัย ดิเรกศิลป์. (2565, 12 มีนาคม). อาจารย์พิเศษประจำแขนง วิชาดนตรีพื้นเมือง
คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *สัมภาษณ์*.

เจษฎา จำปานิล. (2565, 15 มีนาคม). ผู้ประพันธ์บทร้อง บ้านหินลาด ตำบลโนนทอง
อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น. *สัมภาษณ์*.

พจน์มัลย์ สมมรรคบุตร. (2565, 16 มีนาคม). รองศาสตราจารย์และผู้เชี่ยวชาญด้าน
นาฏศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. *สัมภาษณ์*.